

SPOMIENKA NA DOCENTA JOZEFA LIPTÁKA

prof. PhDr. Jaroslav Šušol, PhD.; jaroslav.susol@uniba.sk; (Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta)

Dňa 13. februára 2024 nás opustila jedna z významných postáv slovenského akademického sveta, doc. RNDr. Ing. Jozef Lipták, CSc. Výskumník a pedagóg, ktorého práca zanechala neprehliadnutelnú stopu v oblasti knižničnej a informačnej teórie i praxe na Slovensku.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.1.75-76>

Jozef Lipták sa narodil 6. apríla 1945 v Hornom Srní v Trenčianskom okrese, a už od mladosti prejavoval záujem o prírodné vedy. Ten ho neomylnne viedol na cestu hľadania a objavovania, ktorá sa začala na prestížnych univerzitách v Prahe (Fakulta technickej a jadrovej fyziky ČVUT) a Moskve (Fyzikálna fakulta Moskovskej štátnej univerzity M. V. Lomonosova), kde nadobudol solídny základ vo fyzike a technických disciplínach. Jeho akademická dráha bola korunovaná úspechom, keď v roku 1969 získal vysokoškolský titul. Po skončení vysokej školy nastúpil do zamestnania na Katedre teoretickej fyziky vtedajšej Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (teraz Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK), kde neskôr začal aj vedeckú prípravu v podobe aspirantúry. Toto všetko viedlo Jozefa Liptáka k ďalšiemu štúdiu a výskumu v oblasti teoretickej fyziky, čo vyvrcholilo obhajobou kandidátskej práce na tému „Integrály podľa dráh v kvantovej mechanike“ v roku 1981 na Matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Postupne však rozširoval záber svojej expertízy aj do oblasti elektrotechniky a v roku 1983 získal titul inžiniera na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave.

Následne sa Liptákov kariérna dráha presunula do sféry aplikovanej vedy a techniky, keď sa zapojil do projektov realizovaných na pomedzí domén životného prostredia a informačných systémov. To mu umožnilo spojiť svoje vedecké znalosti s praktickými aplikáciami v Československom stredisku pre životné prostredie v Bratislave, na odbore vedeckých, technických a ekonomických informácií. Jeho práca na projekte „Informačný systém RVHP pre životné prostredie INFORMOOS“ vtedy predstavovala

jeden z kľúčových krokov v smerovaní k lepšiemu pochopeniu a ochrane životného prostredia.

V polovici 80. rokov 20. storočia sa Lipták vrátil k akademickej činnosti, tento raz na Katedru knižničnej a informačnej vedy (vtedy to bola Katedra knihovníctva a vedeckých informácií) Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – najskôr ako externý spolupracovník a neskôr na plný úväzok. V roku 1985 som bol študentom tretieho ročníka a spomínam si, že vystupovanie vždy elegantne upraveného, výrečného a vtipného odborníka z praxe viaceré moje spolužiačky vnímali ako vítané oživenie akademickej jednotvárnosti. Na katedre sa Lipták stal nielen váženým pedagógom, ale aj mentorom pre mnohé generácie študentov, ktorým odovzdával svoje bohaté vedomosti a skúsenosti. Tu v roku 1988 získal titul docent.

V porevolučnom období sa docent Lipták aktívne zapájal do akademického života na fakulte a univerzite. V prvej polovici 90. rokov 20. storočia bol predsedom Akademického senátu FiF UK, orgánu, ktorý po rokoch totality vniesol do akademickej sféry prvky samosprávy a demokracie. Aj po skončení pôsobenia v senátnej funkcii sa vždy aktívne zaujímal o komunitný a spoločenský život na fakulte. V období rokov 2003 až 2008 zastával funkciu vedúceho katedry a musel previesť pracovisko neľahkým obdobím, ktoré bolo poznačené výraznou redukciou akademických pracovných miest.

Odborná a pedagogická práca docenta Liptáka bola zameraná na problematiku inovácií, aplikáciu matematických metód v knižničnej a informačnej praxi, patentovú literatúru a patentové informačné systémy, aplikáciu technických prostriedkov v knižniciach a informačných pracoviskách, internet a nové informačné technológie. V týchto oblastiach publikoval viac ako 40 odborných článkov a štúdií.

SPOMÍNANIE

V záverečných fázach svojho vedecko-pedagogického pôsobenia na KKIV sa Lipták intenzívne venoval práci so seniormi – patentovými odborníkmi, najmä z hľadiska ich prípravy na využívanie informačných technológií a internetu. V oblasti práce so seniormi bol riešiteľom niekoľkých medzinárodných grantových úloh, spomeňme aspoň medzinárodný výskumný grant Grundvig zameraný na vzdelávanie dospelých k využívaniu Internetu pre získavanie informácií a pre ďalšie vzdelávanie (2002 – 2004), medzinárodný výskumný grant eLiLL – E-Learning in Later Life (2006 – 2007) alebo Danube Networkers (2008 – 2010).

Liptákov nekonvenčný pohľad na svet a inovátorský prístup však nebol obmedzený len na akademickú pôdu. Bol vynálezcom s niekoľkými patentovanými úžitkovými vzormi, ktoré nachádzajú uplatnenie nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Jeho inovácie v oblasti dentálnej techniky, ktoré v Poľsku slúžia zubným lekárom, sú dôkazom jeho schopnosti prepájať teóriu s praktickým využitím. Kolegovia i študenti poznali Liptáka tiež ako vášnivého vysokohorského turistu, horolezca a cvičiteľa horolezectva, ktorý svoju lásku k prírode a vysokohor-

skej turistike odovzdával mladším generáciám, aj v rámci akademicky organizovaných kurzov a telovýchovných sústrezení.

Tvorivá časť Liptákovej osobnosti našla vyjadrenie aj v umeleckej sfére. Venoval sa umeleckému spracovaniu krištáľového skla a jeho diela sa šírili do sveta tiež prostredníctvom filmového festivalu Art Film v Trenčianskych Tepliciach. Rád spomínal, že jeho krištáľové plastiky majú vo svojich zbierkach mnohé známe osobnosti, napríklad Sophia Loren či Catherine Deneuve. Mal dar zachytiť vtipné situácie vo svete okolo nás v kreslenej podobe – jeho kreslený humor a karikatúry boli publikované vo viacerých humoristických periodikách. Bol tiež autorom viacerých katedrových novoročeniek i loga, ktoré KKIV využívala v rámci propagácie niekoľko rokov.

Docent Jozef Lipták bol mnohorozmerne talentovanou osobnosťou, ktorá svojím optimistickým prístupom k životu, širokým rozhľadom a neustálym hľadaním riešení v situáciách, ktoré sa iným zdali neriešiteľné, inšpirovala mnohých svojich kolegov i študentov. Česť jeho pamiatke!